

Br. 2,6,2, 17. KAUC. 50. — Uṇ. 3, 116 wird ein m. अवसर्षे in der Bed. König und Sonne besprochen.

अवसक्थिका (von 1. अव + सक्थि) f. ein Tuch, welches beim Sitzen über die Lenden geworfen wird, TRIK. 3, 2, 10. H. 679. अवसक्थिकां कर्त्तुं ein Tuch über die Lenden werfen M. 4, 112.

अवसंचक्ष्य (von चत् + अव + सम्) adj. P. 2, 4, 54, Vārt. 2.

अवसथ m. 1) Wohnung HALĀ. im ÇKDr. — 2) Dorf (ग्राम) ÇABDAR. im ÇKDr. — Falsche Form für अवसथ, bei der man vielleicht an सा, स्यति mit अव (vgl. अवसित) gedacht hat.

अवसम (von 1. अव + सम्) adj. f. सा aus der Gesellschaft ausgeschlossen (?) ÇAT. Br. 1, 3, 1, 21.

अवसर (von सृ + अव) m. 1) Regen TRIK. 3, 3, 326. MED. r. 246. — 2) Gelegenheit, Zeitpunkt, günstiger Augenblick AK. 3, 3, 24. 4, 46. 149. TRIK. H. 1509. an. 4, 233. MED. अवसरे PĀṆKĀT. 230, 17. एतस्मिन्नवसरे 239, 5. 37, 10. प्रभाते अवसरवेलायाम् 64, 15. अवसरे im günstigen Augenblick KATHĀS. 24, 118. सर्वावसरम् bei jeder Gelegenheit, beständig VET. 2, 2. प्रतिपात्यावसरः खलु प्रस्तावः ÇĀK. 101, 9. न ज्ञात्ववसरे प्राप्ते सत्त्वानवसीदति VID. 233. प्राप्तावसरेण मया HIT. 54, 14. अप्राप्तावसरं वचनम् 11. संप्राप्तावसर KATHĀS. 24, 153. अवसरो ऽयमात्मानं प्रकाशयितुम् ÇĀK. 12, 11. VIKR. 12, 7. अनवसरप्रवेश HIT. 53, 11. अववद्राज्ञा वितीर्णावसरो वक्तिः der König gewährte ihm Gelegenheit aufzutreten RĪĀ-TAR. 5, 353. Mit dem gen.: अथ कदाचिज्ज्ञातिक्रमाच्छकस्यावसरः समायातः (kam die Reihe an den Hasen) PĀṆKĀT. 53, 4. वेदस्यावसरो ऽत्र कः was hat hier der Veda zu thun? KATHĀS. 6, 62. अवसरः को ऽत्र मोदकानां ज्ञातारे 116. अथवा साहसस्य तावदनवसरः MRĀĪH. 102, 8. am Ende eines comp. से-वाव° KUMĀRAS. 7, 40. प्राप्तविक्रमावसरम् — युद्धम् RAGH. 12, 87. विसर्जनावसरसत्कार die Ehrenbezeugung bei Gelegenheit der Entlassung ÇĀK. 97, 10. भित्ताव° DRUṬAS. 89, 12. — 3) eine bes. Art sich zu berathen (मन्त्रभेद) MED. r. 246. — 4) Jahr H. an. 4, 233.

अवसर्ग (von सर्ज + अव) m. gaṇa न्यङ्कादि, eigener Wille, Unabhängigkeit TRIK. 3, 2, 27.

अवसर्जन (wie eben) n. Lösung VS. 12, 64.

अवसर्प (von सर्प + अव) m. Späher H. 733. BHARATA zu AK. 2, 8, 1, 13 im ÇKDr. — Vgl. अवसर्प.

अवसर्पण (wie eben) n. das Herabsteigen: तदप्येतदुत्तरस्य गिरिर्मनो-रवसर्पणमिति ÇAT. Br. 1, 8, 1, 6.

अवसर्पिन् (wie eben) adj. hinabsteigend; davon °र्पिणी f. N. einer grossen Zeitperiode bei den Ġaina. Man stellt sich die Zeit als ein Rad dar, das zu seinem einmaligen Umlauf 2000,000,000,000,000 Sāgara von Jahren bedarf. Die sechs hinunterlaufenden Speichen bilden die eine Hälfte einer solchen Periode und zwar die Avasarpinī, die sechs hinauflaufenden die andere Hälfte, d. i. die Utsarpinī. Die Länge der Radspeichen, die innerhalb einer und derselben Hälfte wechselt, ist in beiden Hälften gleich, es folgen aber die Speichen hier in umgekehrter Ordnung auf einander, so dass z. B. die 1ste Speiche der Avas. der 6ten der Uts. entspricht. Wir leben jetzt in der Avas. und haben eine Uts. schon hinter uns. H. 128. 26. An dem letztern Orte werden die 24 Arhant oder Obergötter der gegenwärtigen Avas. aufgeführt.

अवसव्य adj. = अवसव्य nicht der linke, der rechte RĪĀM. zu AK. 3, 2, 34 im ÇKDr.

अवसा (von सा, स्यति mit अव) f. Lösung, Befreiung: कथा प्रणीति ह्ययमान्मिन्द्रः कथा प्रणवन्नवसामस्य वेद RV. 4, 23, 3. — Vgl. अनवस, पिनाकावस.

अवसार्तरू (wie eben) m. Löser, Befreier: युक्ता अवसार्तारमिच्छात् RV. 10, 27, 9.

अवसाद् (von सद् + अव) m. 1) das Niedersitzen: वेद्यासनावसाद् Suçr. 1, 109, 8. — 2) das Sinken, Abnahme: स्वरव° Suçr. 2, 266, 20. सत्ताव° VID. 241. — 3) Abnahme der Kräfte, Mattigkeit Suçr. 1, 50, 1. — 4) Sinken des Muths, Bestürzung H. 312.

अवसादक (von सद् im caus. mit अव) adj. zum Sinken bringend, verteilend: एष शोकः परित्यक्तः सर्वकार्यावसादकः R. 4, 26, 19.

अवसादन (wie eben) n. 1) das Niederdrücken, Entmuthigen Dhātuv. 20, 24. 28, 133. — 2) das Erzeugen eines Schorfes durch künstliche Mittel Suçr. 2, 3, 20. 11, 15.

1. अवसान (von सा, स्यति mit अव) n. 1) Ort des Absteigens, Einkehr, Ruheort, Aufenthalt: यमो देदात्यवसानममै RV. 10, 14, 9. AV. 18, 2, 37. इदमुच्छ्रये अवसानमागाम् 19, 14, 1. अथाप्येदं मानुषं प्रयाणं यदिदं प्रयाति मानुषमवसानं यदवस्यति ÇAT. Br. 6, 8, 1, 3. 2, 6, 2, 7. 6, 7, 1, 8. 7, 1, 1, 3. 4. नवावसानं 12, 4, 2, 10. — KAUC. 43. — 2) Beschluss, Ende AK. 3, 3, 39. 3, 4, 1, 70. TRIK. 3, 2, 29. आदिमध्यावसानेषु ÇRUT. (Br.) 4. ब्रह्मरामे अवसाने च M. 2, 71. देहाव° RAGH. 2, 23. पञ्चाव° KATHĀS. 20, 102. वाष्पाव° PĀṆKĀT. 142, 19. उल्लालाव° 174, 10. दिनाव° RAGH. 2, 45. रात्रेः AK. 3, 5, 18. तृष्णावुराशेर्हि जगति गतः कश्चिदेवावसानम् BHARTR. 1, 69. स चायमकुलीयकदर्शनावसानः und dieser (Fluch) hat durch das Erblicken des Ringes sein Ende erreicht ÇĀK. 111, 6. am Ende eines adj. comp. f. आ RAGH. 1, 95. — 3) Tod H. 324. मूलपुरुषावसाने ÇĀK. 91, 13. पुंसो अवसानं व्रजतो ऽपि PĀṆKĀT. II, 123. — 4) Grenze H. 962. — 5) Ende eines Wortes; der letzte Bestandtheil eines zusammeng. Wortes (RAGH. 18, 9); das Ende eines Satzes, Pause TRIK. 3, 2, 29. RV. PRĀT. 1, 3. VS. PRĀT. 3, 31. 4, 21. 7, 1. P. 1, 4, 110. 8, 3, 15. 4, 56. 47. Vārt. 3. — 6) das Ende einer Verszeile und die dadurch gebildete Verszeile selbst: एकावसाना, द्वयसाना (सङ्क्) Distichon u. s. w. häufig in AV. ANUKR. VS. PRĀT. 3, 119. KĀTJ. ÇR. 9, 13, 29. 19, 7, 4.

2. अवसान (3. अव + व° von वस्, वस्ते) adj. sich nicht bekleidend RV. 3, 1, 6.

अवसानदर्श (1. अव + द°) adj. auf seinen Bestimmungsort oder Auf-enthalt blickend AV. 7, 41, 1.

अवसानिका (von 1. अवसान) am Ende eines adj. comp.: शेषधिः पालपाकावसानिका die O. erreicht ihr Ende mit dem Reifwerden der Frucht H. 1117. Das entspr. m. ist wohl °सानक und R. 2, 56, 25: सर्वा-न्महान्सत्रावसानिकान् wahrscheinlich nur falsche Lesart.

अवसान्य (von 1. अवसान 6.) adj. zur Verszeile gehörig: नमः श्लोकाय चावसान्याय च VS. 16, 33.

अवसाम् (von 1. अव + सामन्) n. P. 5, 4, 75. Vop. 6, 76.

अवसाय (von सा, स्यति mit अव) P. 3, 1, 141. Vop. 26, 37. m. 1) Beschluss, Ende. — 2) Rest. — 3) Beschluss, Entscheidung (निश्चय) MED. j. 115.